

Nr 275.

Av herrar **Thore** och **Olsson** i Kullenbergstorp om *skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommandet av en effektiv sjömanspensionering.*

Anordnandet av en förbättrad pensionering för handelsflottans sjömän har åtskilliga gånger varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Försöken att ordna denna sak ha emellertid icke lämnat några nämnvärda praktiska resultat och för närvarande befinner sig frågan om sjöfolkets effektiva pensionering på samma ståndpunkt, som då den på 1890-talet bringades inför riksdagen. Mera på grund av de motigheter, som saken fått röna, och det ogynnsamma läge, varuti den tid efter annan har råkat, än på grund av spørsmålets egen natur, har anordnandet av en förbättrad pensionering av sjöfolket kommit att betraktas som en svårlöst fråga. Då spørsmålet nu ånyo tages upp inom riksdagen, så är anledningen dels den, att ett realiserande av en effektiv sjömanspensionering, för såväl de svenska sjömännen själva som för hela vår sjöfartsnäring, överhuvud är av den vikt, kanske icke minst under kommande tid, att åtgärder i syftet ej längre böra uppskjutas, dels att på grund av vissa omständigheter läget för närvarande kan betraktas som gynnsamt för sjömanspensionsfrågans ordnande. Innan jag ingår på frågans aktuella läge, torde en historik över densamma böra lämnas.

Den nuvarande pensioneringen av sjöfolket inom handelsflottan tillkom på grund av rikets ständers beslut vid 1862—63 års riksdag. Det bestämdes då, att den dittills under namn av »föring» sjöfolket i utrikes fart sedan ålder tillkommande förmån borde upphöra, och ett häremot svarande belopp i stället av statsverket inbetalas till en handelsflottans pensionsanstalt. Härifrån skulle pensioner utlämnas till sjömän

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 4 saml. 106 häft. (Nr 275—277.) 1

av olika grader, vilka under en följd av år tjänstgjort å svenska handelsfartyg. Syftet med att »föringen» ersattes med en pensionering uppgives bland annat vara den, att inrättandet av en ålderdomspensionering borde verka till fromma för sjöfolkets kvarstannande i svensk sjötjänst. Reglementet för handelsflottans pensionsanstalt är från den 29 januari 1864. Det ursprungliga pensionsbeloppet, vilket skulle utgå till vederbörande efter uppnådda 55 år samt 25 års (200 månader), huvudsakligen i utrikes fart, tjänstgöring å svenska handelsfartyg, utgjorde för personer i 1:a klassen 160 kronor per år, i 2:a klassen 120 kronor, i 3:e klassen 100 kronor och i 4:e klassen 60 kronor. För 4:e klassen har sedermera (från och med 1911) utgått en tilläggs pension av 30 kronor. Genom pensionsanstaltens inskränkta tillgångar har åldern för delaktigheten i pensionsbeloppet tidvis, och särskilt för de tre högsta klasserna, avsevärt kommit att överskridas. En förbättring härutinnan erhöles genom det av riksdagen år 1912 för de tre första klasserna beviljade anslaget av 31,000 kronor och lär för närvarande pension i 4:e klassen kunna påräknas vid cirka 56 års ålder samt i de övriga klasserna vid 58 å 59 års ålder.

Pensionsanstaltens inkomster utgöras, räntor m. m. oberäknade, dels av ett sedan år 1869 av tullmedel utgående fast statsanslag av 50,000 kronor, dels tvänne extra anslag å vartdera 31,000 kronor, dels slutligen ett ävenledes av tullmedel utgående rörligt anslag, vars storlek är beroende av handelsflottans dräktighet och som för närvarande belöper sig till 62,000 kronor. Detta senare belopp är icke ett statsanslag i vanlig mening, utan får betraktas som vederlag, för det staten frånhänt sjöfolket en härdvunnen ekonomisk förmån, nämligen den förut omförmälda »föringen».

Fram på 80-talet visade det sig, att den upprättade pensionsanstalten genom sina begränsade ekonomiska tillgångar endast på ett ganska ofullständigt sätt förmådde ombesörja sjöfolkets pensionering. Riksdagens revisorer år 1886 hemställde i sin berättelse, huruvida icke reglementet för handelsflottans pensionsanstalt borde underkastas ändring i syfte att bereda högre pensionsbelopp. 1884 års arbetsförsäkringskommitté fick saken om hand, men framställningen ledde ej till något resultat. Under tiden hade pensionsförhållandena vid anstalten artat sig till att bliva allt sämre, varför frågan om en förbättrad pensionering med styrka började att föras fram av sjöfolket själva. Det hölls möten om saken, bland andra ett allmänt möte, representerande hela landets sjöfartsbefolkning, i Nässjö. I riksdagen upptogs saken motionsvägen å 1895 i

andra kammaren, likaledes 1896 samt slutligen 1900 i båda kamrarna, då ett skrivelseförslag om en utredning angående förbättrad sjömanspensionering kom till stånd. Med anledning härav tillsattes samma år en kommitté, varifrån en utredning angående ett förbättrat pensionsätt för sjömän förelåg år 1904.

Kommittéutlåtandet innehåller särdeles utförliga utredningar jämte förslag till lag om sjöfolkets försäkring i handelsflottans pensionsanstalt. Försäkringen avsåg att innefatta såväl pension som olycksfallsförsäkring jämte livränta åt efterlevande änka och barn. Avgiften för försäkringen skulle till hälften erläggas av den försäkrade själv, till hälften av fartygsägaren, vilken senare för sitt bidrag borde erhålla motsvarande restitution av erlagda tonavgifter. Försäkringen skulle sträcka sig till sjöfolket såväl i ut- som inrikes fart och jämväl omfatta s. k. storsjöfiskare. Sjömanshusens fonder, vid den tiden uppgående till cirka 4 miljoner kronor, föreslogos att tilläggas handelsflottans pensionsanstalt, vilken alltså skulle övertaga sjömanshusens gratialutdelning till ålderstigna och behövande sjömän jämte änkor och barn efter sjömän. Sjömanshusens verksamhet för övrigt och omkostnaderna för dessa skulle helt och hållet läggas på statsverket.

Motsedd med stora förväntningar blev emellertid förslaget till pensionering av sjöfolket, efter det att man tagit del av detsamma, så gott som på alla håll förkastat. Kritiken, i mångt och mycket berättigad, torde härvidlag dock i flera avseenden ha skjutit över målet. Från sjöfolkets sida gjordes invändningar emot att olycksfallsförsäkringen delvis skulle bekostas av sjömännen själva, från rederinäringens sida åter var man föga villig att deltaga i omkostnaderna för den egentliga ålderspensioneringen. Pensioneringens utsträckande till fiskare och vissa kategorier av sjömän i inrikes fart väckte gensagor hos det i utrikes fart anställda sjöfolket, vilka förmenade, att sjömanshusens fonder och den därpå grundade pensioneringen enbart borde tillfalla i utrikes fart anställda sjömän. Det största motståndet rönt pensionsförslaget emellertid från sjömanshusdirektionerna, vilka kraftigt motsatte sig, att sjömanshusen berövades sina fonder. För att förstå denna uppfattning hos direktionerna bör man taga sikte på det förhållandet, att dessa fonder, fördelade som de äro på 47 olika sjömanshus, samlats under en lång följd av år, i vissa fall ända sedan medio av 1700-talet. Denna omständighet jämte rådande fria placerings- och disponeringsförfarande över fonderna, hade givit dessa en utpräglad lokal karaktär. Kommerskollegium, till vilket ämbetsverk kommittébetänkandet slutligen remitterades,

fann likaledes, med anledning av det missnöje som överallt kom till synes gent emot pensioneringsförslaget, för gott att avstyrka dess genomförande. Förslaget ledde ej heller till någon annan påföljd än att i en kungl. proposition till 1909 års riksdag chefen för finansdepartementet anhöll om en ökning av anslaget till handelsflottans pensionsanstalt med 90,000 kronor per år. Riksdagen beviljade dock endast ett förslagsanslag av 31,000 kronor, varigenom den förut omförmälda höjningen av pensionsbeloppet i fjärde klassen från 60 kronor till 90 kronor kom till stånd. Under tiden hade pensioneringskommittébetänkandet remitterats till 1907 års kommitté för utredning av allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring.

Vid 1910 års riksdag motionerades i andra kammaren om höjning av det året förut beviljade extra anslaget till 63,000 kronor vilken höjning borde komma pensionärerna i de tre första klasserna till godo i så avseende, att väntetiden för pensionens utfallande härigenom skulle nedbringas till högst fem år. Motionen blev avslagen.

Vid 1912 års riksdag anhölls i en motion nr 188 till andra kammaren om en utredning, i vad mån handelsflottans pensionsanstalt på grund av otidsenliga beräkningsgrunder av den s. k. föringsersättningen gått miste om enligt statsmakternas beslut densamma tillkommande tullmedel. Det sammanlagda beloppet som pensionsanstalten av denna orsak skulle ha förlorat uppgavs till 7 à 800,000 kronor. Enligt den utredning, som av vederbörande utskott infordrades, framgick, att underskottet i föringsersättningen kunde antagas uppgå till något mera än 40,000 kronor per år, men ansåg utskottet på vissa anförda grunder, att motionen icke borde lända till någon åtgärd, vilket även blev riksdagens beslut. Under riksdagens lopp inkom emellertid en kungl. proposition, vari hemställdes om ett extra anslag av 31,000 kronor till handelsflottans pensionsanstalt att användas i samma syfte som omförmäldes i motionen från 1910. Anslaget beviljades.

Under de år som 1907 års kommitté för utredning av allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring arbetade, hyste man bland sjöfolket den uppfattningen, att i kommitténs uppgift ingick eller att i varje fall dess avsikt var, att utarbета ett särskilt pensionsförslag för sjömännen. Missräkningen över att så icke var förhållandet, blev därför ganska allmän inom de sjöfarandes krets, då ifrågavarande kommittéförslag bekantgjordes. Flera framställningar ingingo, att sjöfolket borde utbrytas ur den allmänna pensionsförsäkringen eller att i varje fall en särskild sjömanspensionering borde anordnas vid sidan om den allmänna pensions-

försäkringen. För ett par av dessa framställningar redogöres i propositionen nr 126 till 1913 års riksdag om allmän pensionsförsäkring. Därvarande chefen för civildepartementet anför i samma proposition, angående sjöfolkes pensionering, »att han icke anser, att denna fråga genom alderdomsförsäkringskommitténs förslag på ett tillfredsställande sätt blivit löst. Uppenbart synes vara, att sjöfolket bör i vida större utsträckning än åtskilliga andra grupper av medborgare kunna erlagga högre avgifter för att erhålla en rikare pension än vad som kan vinnas för de avgifter, vilka kunna ifrågasättas för en allmän folkförsäkring. Jämväl bidrag från rederierna böra till en sjömanspensionering kunna påräknas under lämplig form. En del samlade fonder torde också kunna disponeras härför. Beaktas bör även att en tidigare pensionsålder sannolikt är påkallad för sjömännen.» »Vad nu anförs», fortsätter departementschefen, »synes mig ganska starkt tala för utbrytande av sjöfolket från den allmänna pensionsförsäkringen». Emellertid framhålles i det följande, att en utbrytning nu möter vissa praktiska svårigheter, och att det alltid torde taga åtskillig tid ännu, innan ett förslag om en särskild sjömanspensionering kan framläggas, vadan departementschefen ansåg, att sjöfolket och deras hustrur för närvarande voro bäst betjänade av att de medtogas i den allmänna pensionsförsäkringen.

Till slut finner sig departementschefen böra uttala, att frågan om förbättrade pensioner för sjömännen snarast bör återupptagas till förnyat och slutligt överbärande, och ville han för sin del medverka härtill.

I en motion nr 142 i andra kammaren till 1915 års riksdag beröres en fråga, som står i nära samband med realiserandet av en förbättrad sjömanspensionering, nämligen sjömanshusens understödsverksamhet. I motionen framhålles, hurusom genom de högst väsentligt ökade omkostnaderna för sjömanshusens skötsel samt det otillräckliga bidrag, som statsverket för sin del lämnar till bekostandet av sjömanshusens administration, dessa äro pålagda betydande ekonomisk tunga för utförande av statliga uppdrag, vilket verkar hämmande för deras understödsverksamhet. I motionen hemställes om utredning angående rikets sjömanshus, i syfte att dessa institutioners uppgift som statsförvaltande verk och som understödskassor för sjöfolket på ett ändamånsenligare sätt än vad som hittills skett måtte tillvaratagas. Motionen, som blev föremål för en sorgfällig utredning i andra kammarens tredje tillfälliga utskott, i vilken utredning man även kom in på frågan om sjöfolkets pensionering, ledde till en riksdagsskrivelse den 25 maj 1915 i vilken hemställdes, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa en utredning rörande sjömanshusen i riket, i

syfte att dessa institutioner på ett ändamålsenligare sätt än hittills måtte komma att tillvarata sjöfolkets intressen.

Den utredning, som med anledning av denna skrivelse kom till stånd, har till sina huvuddrag legat färdig sedan någon tid tillbaka och torde i komplett skick vara att förvänta under närmaste tiden.

Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt är bringad på tal i årets statsverksproposition, under tionde huvudtiteln, i anledning av dels en framställning från direktionen för handelsflottans pensionsanstalt, däri en ökning av 50 procent i de nu utgående pensionerna begäres, dels på grund av en skrivelse från 684 pensionstagare hos anstalten, som göra framställan om utverkande av krigstidstillägg eller eventuellt höjning av sina pensioner. Under framhållande av, att syftet med de från pensionsanstalten utgående pensionerna aldrig varit att bereda full försörjning för de i handelsflottans tjänst anställda, har statsrådet icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till framställningen, men hava handlingarna i ärendet överlämnats till de sakkunnige, som ha att utreda frågan om krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1919.

Av styrelseberättelsen för pensionsanstaltens verksamhet under 1918 framgår, att förvaltningskostnadsfonden under året ökats från 222,497 kr. till 226,986 kr., samt att pensionsfonden, vilken vid årets början uppgick till 891,672 kr., hade följande inkomster: fasta inkomsten av tullmedel 50,000 kr., ersättning för »föring» 62,000 kr., statsanslag till förbättring av de tre första pensionsklasserna 31,000 kr., d:o till fyllnadspension inom fjärde klassen 35,200 kr., ränteinkomster 42,301 kr. Utbetalda pensioner från pensionsfonden för år 1918 utgjorde 209,529 kr., behållningen vid årets slut 708,596 kronor. Antalet pensionärer utgjorde i 1:a klassen 364, 2:a klass 233, 3:e klassen 196 och 4:e klassen 1,176, summa 1,969.

Det torde böra påpekas, att »föringsersättningen» från tullverket är i nedgående och antagligen uppnår sitt minimum år 1920, motsvarande tillbakagången i fartygstontalet t. o. m. år 1918.

* * *

Ideligen vid övervägande av frågan om en förbättrad pensionering för sjöfolket stöter man på sjömanshusen och den härifrån utgående understödsverksamheten. Handelsflottans pensionsanstalt och sjömanshusen äro härvidlag nästan att betrakta som tvänne konkurrerande institutioner; den senare dock i ekonomiska resurser vida överlägsen den förra. Av

siffror som hämtats ur den i det föregående omförmälda utredningen över sjömanshusen framgår, att sjömanshusens inkomster under 1916 belöpte sig i hyresavgifter 150,000 kr., tonavgifter 240,000 kr., ränteinkomster 259,000 kr., andra inkomster (därav i statsbidrag 40,000 kr.) 107,000 kr., summa 756,000 kr. Sjömanshusens utgifter under samma år utgjorde: avlöningar 190,000 kr., driftkostnader och övriga omkostnader 80,000 kr., understödsverksamheten 343,000 kr., summa 613,000 kr. Behållningen vid 1916 års slut uppgick till 5,635,000 kr. Härtill komma enskilda donationsmedel på något över 1 milj. kr. Av understödsbeloppet för året användes 325,000 kr. till årsgratialer, fördelade på 5,501 pensionärer (2,139 sjömän, 2,992 änkor efter sjömän och 370 till sjömäns efterlämnade söner och döttrar); medelbeloppet pr understödstagare utgjorde alltså cirka 60 kr. Rörande sjömanshusens ekonomi sedan 1916 må meddelas, att stagnationen i sjöfarten under år 1917, jämte de ökade omkostnaderna i administrationen, föranledde en betydande försämring i sjömanshusens ekonomiska ställning; här och var torde man fått taga av det sparade kapitalet. Sedan slutet av 1918 har emellertid en förbättring inträtt, förorsakad dels av att det avlöningsbelopp, varå hyresavgiften beräknas, höjts betydligt, antagligen till det dubbla mot vad fallet var år 1916, dels att ävenledes tonavgiften ökats från 3 till 5 öre pr ton. De rikligare inkomsterna motsvaras emellertid av en väsentlig stegring av omkostnaderna. Personalen vid sjömanshusen ha kommit i åtnjutande av krigstidstillägg och krigstidshjälp enligt samma grunder som statliga befattningshavare; ökade omkostnader ha även på andra håll inträtt, och slutsumman i sjömanshusens omkostnadsstat torde för närvarande snarare över- än understiga 400,000 kr. Några utsikter, att, som den ekonomiska ställningen för närvarande är vid sjömanshusen, erhålla någon effektiv höjning i de härifrån utgående gratialerna finnes enligt mitt förmenande icke.

Genom en resumé som 1917 års sjömanshuskommitterade lämnat över sitt arbete (intagen i Kommersiella meddelande nr 17 1918) framgår, att kommitterade, efter en närmare åskådliggjord uppdelning av sjömanshusens arbetsuppgifter, enhälligt funnit, att 75 procent av dessa äro av statlig natur och alltså böra bekostas av statsverket. Rörande sjömanshusens organisation och för övrigt angående hela dess verksamhet råda emellertid vitt skilda åsikter bland de kommitterade. Den saken torde dock ej närmare böra beröras här. Statsverkets förvaltningsbidrag till sjömanshusen för innevarande år beräknas av de kommitterade böra utgå med 265,000 kronor, och har kommerskollegium i anled-

ning härav i en skrivelse till K. Maj:t den 17 sept. 1918 hemställt att utfå detta belopp. Enligt vad framgår av chefens för finansdepartementet uttalande i statsverkspropositionen är denne i frågans nuvarande läge ej beredd att äska ett så betydande belopp av riksdagen, utan anser sig först böra invänta kommittebetänkandet i sin helhet.

Riksdagsskrivelsen nr 175 år 1915, som kom till stånd med anledning av motionen om sjömanshusen samma år, ger vid handen att riksdagen tänkt sig, att statsverkets mellanhavande med sjömanshusen borde kunna ordnas med det snaraste. Det utsäges, »att när sjömanshusens förvaltningskostnader för statsändamål blivit beräknade, vilken undersökning icke bör få fördröjas av de säkerligen vidlyftiga och vanskliga utredningar, vartill motionen för övrigt kan ge anledning, bör enligt riksdagens förmenande staten omedelbart till sjömanshusen erlægga det årliga belopp, som kan finnas utgöra skäligen ersättning för sjömanshusens arbete för statens räkning.»

Däriegenom att det belopp, varpå staten nu kräves, har sprungit så betydligt i höjden, har organisationen av sjömanshusen och förvaltningen av deras ekonomi emellertid skjutits fram i förgrunden. Det finnes ingen anledning att antaga, att staten är villig att bidra med 75 % av omkostnaderna för en institution, där den ekonomiska skötseln fortgår så okontrollerad som vid sjömanshusen. Å andra sidan är man på de håll, där det ivras för att sjömännen skola erhålla behörig valuta för de medel, som för deras räkning inbetalas till sjömanshusen, synnerligen angelägen, att staten snarast skall taga hand om sjömanshusen och där bringa den administrativa och ekonomiska reda till stånd, som sedan länge är högeligen av behovet påkallad.

Olika åsikter ha kommit till synes, huru ett pensioneringssätt bör vara beskaffat som bäst lämpar sig för sjömännens ålderdoms- och orkeslöshetsförsäkring. Från sjöfolkets sida har ständigt den regelbundna ålderdomspensioneringen, vilken borde träda i verksamhet vid 55 högst 60 års ålder, blivit ställd i främsta ledet. Understödsverksamhet från sjömanshusen har av sjömännen betraktats som en ineffektiv åtgärd och överhuvud icke ägnad att lösa det särskilt för de äldre yrkesmännen vitala spørsmålet: tryggad ålderdom. Kommerskollegium, som tid efter annan haft att uttala sig i föreliggande fråga, har visserligen även den uttryckt stora sympatier för en regelbunden ålderdomspensionering, men då kravet på realiserandet av en sådan, med anledning av omständigheter som förut relaterats, stått i ett nära nog oupplösligt samband med en genomgripande omläggning av den nuvarande sjömanshusinstitutionen,

har ämbetsverket ställt sig som förespråkare för att sjömanshusens verksamhet på berörda område komme att fortgå. Härigenom har den egentliga sjömanspensioneringen blivit undanskjuten. På samma sida som kommerskollegium stå som regel sjömanshusens ombudsmän, vilkas inflytande på ordnandet av denna sak är större än vad man vanligen föreställer sig, varjämte även inom sjömanshusdirektionerna sympatier finnas för ett fortgående av det nuvarande systemet.

I samband med det nu sagda må det tillåtas att påpeka ett missförstånd, som synes ha rått inom det utskott, vilket behandlade motionen om sjömanshusen år 1915. Enligt utskottets uppfattning skulle motionärerna här, enligt vad utskottet framhåller, »med undanskjutande av handelsflottans pensionsanstalts verksamhet och den allmänna pensionsförsäkringen, förorda sjömanshusens understödsverksamhet som den grund, varpå en effektiv sjömanspensionering skulle kunna uppbyggas». Måhända ge uttalandena i motionen anledning till att en sådan missuppfattning kommit att råda. Men rätta meningen har varit den, att genom att fasthålla vid det nuvarande systemet med inbetalningar av hyresavgifter från sjöfolket och tonavgifter från rederierna samt med sjömanshusens nuvarande kassor som grundfond och direktionerna eller motsvarande institutioner som förmedlare av verksamheten samt med handelsflottans pensionsanstalt som en centralsammanslutning av det hela en pensioneringsform borde kunna uppbyggas, delvis och huvudsakligen under pensionsform och delvis även efter behovsprincipen. Som förhållandena ligga har det emellertid, för att överhuvud kunna bringa frågan om sjöfolkets ålderdomsförsäkring till en lösning, varit nödvändigt att först inrikta strävandena på att åstadkomma en organisatorisk omläggning av sjömanshusens verksamhet, varigenom statsverket skulle komma att övertaga de administrativa uppgifterna och understödsverksamheten sålunda frigöras från sitt hittillsvarande beroende av detta. Då nu detta organisationsspörsmål genom den i dagarne slutförda utredningen om sjömanshusen bringats i ett sådant läge, att den under närmaste tiden av vederbörande måste upptagas till avgörande, är tiden mogen att direkt inskrida i spörsmålet om realiserandet av sjömannens ålderdomsförsäkring.

Rörande sjömanspensioneringens samband med den allmänna ålderdomsförsäkringen, vilken bringats på tal såväl av civilministern i merberörda utlåtande i statsrådsprotokollet år 1913 som i riksdagsskrivelsen nr 175 år 1915, må, för lämpligheten av utbrytningen ur denna institution, endast anföras den omständigheten, att, enligt vad det förmå-

les, sjöfolket i stor utsträckning underlåter att erlægga de för den allmänna pensioneringen föreskrivna grundavgifterna.

Till sist några ord om i vad mån frågan om förbättrad sjömanspensionering genomträngt de sjöfarandes egna led. Det må då sägas, att överallt inom den mindre sjöfarten och dess utövare under olika kategorier samt icke minst på landsbygden en förbättrad sjömanspensionering är livligt efterlängtd. Bevis härför komma ständigt fram. Bland de under senare åren uppkomna manskapsorganisationerna, exempelvis sjömans- och eldarunionerna, har, efter vad det synes, frågan icke vunnit större beaktande. Inom befälsorganisationerna är man överallt intresserad för frågans snara och tillfredsställande lösning. Det må härvidlag, som typiskt för åskådningen åberopas ett nyligen publicerat uttalande från Göteborgs maskinistförening, tillkommet med anledning av den i dagspressen förda diskussionen om »ett nationens tack till sjöfolket» för dess arbete under kriget. Den ifrågavarande föreningen uttalar sig för, framför andra åtgärder, att hugfästa sjömannens gärningar under krigsperioden, borde sättas ordnandet av sjömannens ålderdomspensionering. Det vore ett tack i handling och icke i ord och ett tack, som sjömännen nu och i alla tider skulle veta att fullt uppskatta och värdesätta.

För alla sjömän, vilka befinna sig i den ålder, att yrkesutövningen till sjöss, på grund av förlorad kroppslig vigör, snart måste upphöra, och vilka icke se sin utkomst i land tryggad, står realiserandet av sjömannens ålderdomspensionering som det livligaste önskemålet.

Allt om allt sett: med hänsyn till vad sjömännen själva anse vara fördelaktigt, gagnet för sjöfartsnäringen, önskvärdheten av att kvarhålla våra sjömän under egen flagga samt den nationalekonomiska och sociala fördelen som ligger däri, att en yrkesklass, där den ekonomiska självbevarelseinstinkten är ringa utpräglad — och så är i stor utsträckning fallet hos sjömännen — genom lämpliga anordningar förmås att under ynglinga- och mannakraftens dagar sörja för ålderdomen, allt detta sammanlagt gör realiserandet av en effektiv sjömanspensionering till ett samhällsintresse av stor vikt.

Vid genomförandet av sjömanspensionering måste man taga ståndpunkt till spörsmålet, i vad mån pensioneringen skall utsträckas till sjöfolket i den inrikes farten. 1904 års sjömanspensioneringskommitté ställde därvid sitt förslag på en bred bas, i det att man medtog alla som överhuvud kunde rubriseras som sjömän, även tillfälliga yrkesarbetare anställda å ångslupar, pråmfartyg etc. i den rena inrikes farten, varjämte icke få yrkesfiskare inräknades. Otvivelaktigt utgjorde detta en

svaghet i förslaget. Det synes mig som om man vid uppgörandet av ett nytt förslag lämpligen borde begränsa detsamma att omfatta sjöfolket i utrikes fart samt den inrikes kustfart, som med avseende på yrkesutövningen kan jämföras med utrikes farten. Härigenom når man, på få undantag när, hela den egentliga sjömansklassen.

Ett annat spørsmål som uppställer sig är, huruvida en pensionering av sjömvnven även bör sträcka sig till en avliden pensionärs hustru och minderåriga barn. Även i detta fall synes mig en viss begränsning vara av nöden för att icke stöta på allt för stora ekonomiska svårigheter. Jag menar, att den på direkta inbetalningar av de försäkrade grundade pensioneringen tillsvidare borde omfatta endast sjömännen själva. Det understöd, som givetvis kan vara av behovet påkallat för en avliden pensionärs hustru och minderåriga barn, bör, på sätt nu är förhållandet, med tillämpande av behovsprincipen kunna tilldelas från existerande sjömanshus kassor.

Angående ett eventuellt pensionsväsendes tekniska uppbyggande må denna sak ej vidröras i annan mån än att, i anslutning till vad förut blivit nämnt, det synes mig lämpligt, att de nuvarande sjömanshuskassorna sammanfördes till något större enheter, än vad nu är fallet, exempelvis en kassa för varje till kusten gränsande län, samt att från dessa kassor gratialer utdelades huvudsakligen efter behovsprincipen. Handelsflottans pensionsanstalt, varifrån de egentliga pensionerna skulle utgå, torde då böra anordnas som en central sammanslutning av lokalkassorna, och så att en viss del av de fonder, som nu tillhöra de lokala sjömanshuskassorna, borde tilläggas centralkassans pensionsfond.

På grund av vad ovan blivit anfört och med understrykande av att tidpunkten är lämplig för lösning av sjömanspensioneringsfrågan, få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville an-
hålla, att Kungl. Maj:t snarast måtte företaga en allsidig
utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömans-
pensionering.

Stockholm den 26 januari 1919.

Alex. Thore.

Olof Olsson,
Kullenbergstorp.

